

2. Інвестування в аграрний сектор економіки в умовах кризи. URL: <https://ijoness.com/resources/html/article/details?id=155342&language>

3. Попова, О., Коцюбинська, Л., & Скубій, О. (2023). Інвестиційна діяльність в сільському господарстві в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*, (54). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-49>

Dzaha Volodymyr

doctor of philosophy in public management and administration, assistant of the department of parliamentarism of the educational and scientific, Institute of public administration and civil service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine <https://orcid.org/0000-0003-2745-4187>.

СПІВРОБІТНИЦТВО ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД – ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ COOPERATION OF TERRITORIAL COMMUNITIES IS AN EFFECTIVE TOOL FOR REGIONAL DEVELOPMENT

Для обґрунтування ролі територіальних громад у процесах поглиблення самоврядування, а також нових можливостей співробітництва та визначення функціональності у перспективі необхідно розуміти управлінські й історичні передумови посилення їх повноважень. Місцеве самоврядування в будь-якій країні передбачає: визнання за кожною територіальною громадою власних повноважень; самостійність місцевої влади в межах виконання власних повноважень; організаційну автономність місцевої влади у системі управління державою і взаємодію з органами державної влади у здійсненні спільних завдань і функцій; відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування перед територіальною громадою; відповідність матеріальних та фінансових ресурсів повноваженням місцевої влади; державну гарантію місцевого самоврядування [4, с. 295]. Важливим моментом самоврядування громади, виходячи з наведених вище положень, є її право на співробітництво, насамперед, з органами державної влади. Це створює додаткові можливості

участі представників громади у різних формах багатостороннього співробітництва.

В Україні центральна ідея реформи місцевого самоврядування полягає в покращенні якості послуг населенню підвищенні ефективності використання внутрішнього ресурсного потенціалу громад, що актуалізує розвиток різних напрямків діяльності органів місцевого самоврядування на шляху досягнення цих цілей. Співробітництво як окремий напрямок діяльності громад почало активно розвиватись після 2014 року з прийняттям базового Закону України «Про співробітництво громад» Тому нормативно-законодавче забезпечення реалізації Закону України « Про співробітництво територіальних громад» (Документ 1508-VII, чинний, поточна редакція — Редакція від 04.04.2023, підстава - 2867-IX із змінами, внесеними згідно із Законами № 2849-IX від 13.12.2022, № 2867-IX від 12.01.2023) є актуальним в умовах російсько-української війни. Форми співробітництва в умовах військової агресії росії є різними:

- впровадження новітніх технологій – комунікаційних, транспортних, енергоощадних (розробка оптимальних моделей комплексного використання відновлюваних джерел енергії на місцевому рівні та ін.;

- реалізація економічних проєктів з спільним фінансуванням – утримання інфраструктурних об'єктів, підприємств, розробка спільних інвестиційних проєктів, що потребують залучення ресурсів інших учасників;

- здійснення культурних заходів – фестивалів, утримання музеїв, театрів, мистецьких шкіл та ін.;

- удосконалення надання населенню послуг – розширення переліку послуг (публічних, соціальних), покращення доступу до послуг;

- регулювання демографічних процесів – утримання закладів освіти, охорони здоров'я, у тому числі перинатальних центрів [1] Отже, наголошуємо на основних аспектах співробітництва як ефективного інструменту регіонального розвитку, адже співробітництво територіальних громад дозволяє вирішувати складні завдання, які попадають в поле інтересів усіх учасників.

Сфера співробітництва громад залежить від актуальності спільної проблеми, яку необхідно вирішити, програмних, грантових можливостей залучення зовнішніх ресурсів за їхньою цільовою тематикою, а також креативності та професіоналізму ініціаторів проєкту чи іншої форми співробітництва з розумінням його значення та наслідків для розвитку громади.

Експертами Програми USAID DOBRE (e.mail@globalcommunities.org), консультантами Програми Ради Європи «Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні» протягом 2023 – 2024 років проводилось дослідження щодо аналізу зареєстрованих договорів про співробітництво територіальних громад (ТГ) з метою визначення тенденцій розвитку співробітництва, з'ясування ролі договорів про співробітництво у розвитку ТГ, ідентифікацію проблемних питань, що можуть виникати у процесі ініціювання та реалізації договорів ТГ. А також вивчались та узагальнювались пропозиції щодо стимулювання і підтримки розвитку співробітництва територіальних громад. Етапи дослідження були такими:

1. Огляд нормативно-правової бази.

Редакція Закону “Про співробітництво територіальних громад” залишалася незмінною з часу його прийняття. У січні 2023 р. було внесені зміни щодо удосконалення порядку укладення договорів про співробітництво ТГ і надання можливості приєднуватися до вже організованого співробітництва за спрощеною процедурою. У жовтні 2024 року підготовлені зміни до Закону, вони прийняті за основу і чекають остаточного прийняття у парламенті.

2. Аналіз договорів про співробітництво.

3. Розробка анкети для опитування.

4. Проведення опитування.

5. Узагальнення та аналіз результатів опитування.

Результатом дослідження стало узагальнення проведеної роботи, а саме: тема співробітництва ТГ цікавить (98% опитаних) представників громад. Представники громад налаштовані позитивно (97% опитаних) щодо співробітництва ТГ. Переважна більшість громад (92% опитаних) вважає

необхідним укласти договори про співробітництво з іншими ТГ. Більшості громад вдається отримати очікувані результати від співробітництва ТГ (82% опитаних). Більшість громад оцінюють рівень складності процесу укладення договору про співпрацю ТГ як нормальний або легкий (83% опитаних). Загальне враження від співробітництва ТГ більшість громад оцінило як нормальне або відмінне (98% опитаних). Більшості громад вдається заощадити ресурси завдяки співробітництву ТГ (76% опитаних). Найскладнішим етапом з організації співробітництва територіальних громад є пошук партнерів і налагодження комунікації (30% опитаних). Представники громад недостатньо мають знань і не проходили навчання з питань співробітництва ТГ (65% опитаних). Найрозповсюдженішою причиною не укладання договору про співробітництво ТГ є недостатність необхідних знань і навичок (17% опитаних). Найрозповсюдженішою проблемою на етапі погодження та підготовки договорів співробітництва ТГ були фінансові питання та труднощі (31% опитаних) [5]

Як висновок зазначимо, що на сьогодні недостатньо врегульованими або проблематичними є аспекти пов'язані зі складністю та довготривалістю процедури співробітництва ТГ. У зв'язку з цим пропонується: удосконалити порядок ініціативи з організації співробітництва ТГ, спростити процедури громадського обговорення, особливо в умовах воєнного стану, зокрема для договорів, що стосуються безпекових та оборонних питань. Виникають також труднощі із законодавчим регулюванням механізмів фінансування проєктів співробітництва територіальних громад. У зв'язку з цим, пропонується: передбачити можливість фінансування співробітництва в період поточного року укладення угоди.

Отже, застосуванню принципів децентралізації, деконцентрації і деволюції у сфері забезпечення місцевого самоврядування та управління ризиками соціально-економічного розвитку країни сприяють відповідні механізми державного управління щодо співробітництва територіальних громад, зокрема нормативно-правовий, організаційний та мотиваційний.

Застосування цих механізмів передбачає зміцнення адміністративної спроможності органів місцевого самоврядування та органів державної влади в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Практичний poradnik для представників органів місцевого самоврядування по налагодженню співробітництва територіальних громад. USAID, Проєкт «Говерла». URL: https://decentralization.gov.ua/library?year=&library_category=&library_source=&library_theme=2&library_type=&library_name= (дата звернення 18.07.2022).

2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

3. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1508-18> (дата звернення 11.04.2021).

4. Полтавець В. Д. Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування як основа міжмуніципального співробітництва. Ефективність державного управління. 2013. Вип. 37. С. 295–299.

5. Окремі питання співробітництва територіальних громад в умовах воєнного стану. Методичні рекомендації (частина перша)/ Рада Європи, 2024., 68 с.

Grynychuk Nataliia

candidate of economic sciences, associate professor, associate professor of the department of regional policy of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

Baginskyi Mykhailo,

chief researcher of Municipal Research Institution «City Development Institute», Ukraine

**ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ
ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗБУДОВУ ГРОМАД**